

SKAL VI HAVE LÆREBØGER TIL MUSIKUNDERVISNINGEN?

En rundbordsdiskussion v. Lars Nielsen

Deltagere i rundbordssamtalen:

Karsten Tanggaard (TA)

Aurehøj gymnasium. 8 timer + 3 timer big band

Musiker på elbas og kontrabas i jazz og teatersammenhæng.

Kirsten Toksvig (KT)

Rødovre Statsskole, 16 timer i gymnasium og HF.

Steen Bülow-Hansen (SB)

Herlev Forsøgsgymnasium. 6 timer. Dansk som hovedfag.

Annette Juul-Hansen (AJ)

Allerød Amtsgymnasium (nystartet gymnasium kun med 1.g). 10 timer kor, + "Allerød Hønserock". Engelsk som bifag.

Lars Nielsen (LN)

Køge gymnasium, 13 timer + 2 timer dramatik, spillemandsorkester.

Skal vi have bøger til musikundervisningen?

KT: Det kommer an på hvad du mener med bøger? Jeg er stærkt imod et sammenhængende lærebogssystem, hvor det er fastlagt at man i femte time skal gennemgå brevis osv. Det tror jeg ikke kan lade sig gøre. Men det er klart, at vi skal have bøger. Det kan vi ikke undvære, alene fordi det er begrænset hvor meget tid, man har til at gå rundt og finde materiale.

TA: Jeg mener, at bøger er et meget påtrængende problem, muligvis et problem, der er forbi-gå-

ende, men lige nu har vi brug for bøger af 3 grunde. For det første har vi brug for bøger som debatoplæg, for det andet som en præsentation af stof, der dækker bekendtgørelsen og for det tredje for at give os et pusterum, så vi får mulighed for at komme igang med den diskussion af faget, som jeg har savnet. Jeg savner diskussioner om fagets indhold, fagets langsigtede målsætning og fagets kontinuitet.

SB: Når der bliver nævnt lærebøger får jeg associationer i retning af bøger, man tager med hjem og forbereder sig med, og i den forstand synes jeg det er fuldstændig vanvittigt. Jeg synes, at en bog som Finn Gravesens "Musik og samfund" er fantastisk anvendelig på skolen, men der er vel ingen der sender eleverne hjem med den.

AJ: Hvad er der i vejen for at eleverne kan få noget stof med hjem? Jeg kunne forestille mig, at man havde nogle temahæfter, som man har i dansk, nogle små overskuelige nogle, hvor de kan læse baggrundsstof om det pågældende emne..... så kan man sige: gå hjem og læs det og det, så hører man og diskuterer på skolen.

LN: Hvilken form skulle man give bøgerne?

SB: Annette nævnte temahæfter. Fra mit andet fag, dansk, kender jeg temahæfter. Der kommer en vrimmel af dem ligefra egentlige bøger til små offset-trykte hæfter. De omhandler alle mulige

emner, og er stort set forskellige læreres nedskrevne undervisningsforløb. Tekstmaterialet er samlet og sat op og de kan opfylde et aktuelt behov.

TA: Jeg synes ikke, det er nok at lave temahæfter. Det vi faktisk har brug for er 2 - 3 forsøg på at dække hele området. Vi har brug for materialer om musikkens samfundsmæssige baggrund, men også for en måde at analysere den pågældende musik på og nogle ting, der kan spilles. Jeg synes, det er farligt, at fokusere på et enkelt element for derved bliver musik i vor egen, og i elevernes bevidsthed noget, der er spaltet op i en time med seriøs diskussion af de slemme mænd bag musikken, en times lytten og en times glad spil og sang.

KT: Er der ikke behov for begge dele? På den ene side grundbøger som Finn Gravesens og på den anden side temahæfter, hvor den større teoretiske baggrundsviden ikke er så vigtig, men hvor der står relevante ting om musikkens baggrund koblet sammen med musikanalyser og gode arrangementer.

Hvad angår form iøvrigt, mener jeg, at den tid hvor man kan nøjes med en bog er forbi. Jeg kunne tænke mig, at der foruden en bog også blev lavet bånd både til båndoptager og video. I den aktuelle musik er det f.eks. svært at skille musikken fra billedet, og også når man beskæftiger sig med den samfundsmæssige baggrund er det nyttigt med billeder.

TA: Jeg er enig i at pædagogisk materiale uden lydband er problematisk. Hvis man f.eks. skal lave Beatles' historie skal man købe måske 25 plader og så hjælper det ikke at man har et billigt temahæfte om emnet.

Hvem skal lave det pædagogiske materiale?

SB: Hvis sådan noget skal laves må det komme fra skolefolk selv, folk der underviser i musik.

TA: Jeg synes, det er oplagt, at de studerende ved universiteterne laver specialer som pædagogiske forløb. Det er klart, at det ikke er alle, der er ligeså heldige som jeg at kunne gå ud og afprøve materialet i undervisningen, men de fleste lærere er glade for at modtage materiale og kommer med kommentarer til det. Der lægges faktisk to års blod, sved og tårer i sådan et speciale og jeg ville ikke kunne bære, hvis mit speciale bare blev sat på en hylde. Så derfor laver jeg et speciale der kan bruges.

AJ: Man skal kunne vælge om man vil lave speciale på den ene eller anden måde.

KT: Men studerende mangler ofte pædagogisk erfaring.

TA: Tror du ikke man kunne lave en slags udveksling med de lærere, der er ude. Hvis der kom en studerende til mig og sagde: Jeg kunne tænke mig at lave noget om indisk musik, kunne du ikke tænke dig at prøve det i din klasse og hjælpe med at få det tilrettelagt.

KT: Mener du at læreren skulle prøve det i klassen?

TA: Ja, eller den studerende.

KT: Det er nok et problem. Men man kunne måske have en gymnasielærer som konsulent ved speciale-skrivning.

TA: Eller man kunne lave en vejledning på 20 sider, der fortalte lidt om hvordan det kunne gøres.

LN: Jeg tror ikke at man kan lave en vejledning til den mere personlige måde at formidle stoffet på, det må afpasses efter klasse og temperament.

SB: Det er rigtig nok, men selv om der er forskellige lærerne imellem ligger der alligevel nogle overvejelser om hvordan man skal få stoffet formidlet. Det må være væsentligt, at der, hvis man skal skrive pædagogisk anlagte specialer, gøres et eller andet for at introducere problemstillingerne.

LN: Hvem skal bedømme pædagogiske specialer? Det

er de færreste universitetslærere på Københavns musikinstitut, der selv har undervist i gymnasiet.

TA: Det er ikke noget problem for der er mulighed for at inddrage eksterne bedømmere.

Nogen gange har jeg fornemmelsen af at vi bevæger os på to planer, dels er der et meget ideelt plan som vores undervisning og vores pædagogiske overvejelser burde foregå på, og dels er der det plan vi befinder os på, når vi kommer ud fra universitetet. Der er det jo ikke spørgsmålet om de finere pædagogiske nuancer. Det er et spørgsmål, om at man overhovedet ikke aner, hvordan det foregår. I sidens vejledning vil tage 50% af de værste bommerter.

KT: Kunne man ikke forestille sig gymnasielærere som konsulenter ved siden af den normale vejleder, når det drejer sig om pædagogiske specialer.

LN: Jo, men det kan give de samme problemer som vi kender fra pædagogikumssituationen, at man får en vejleder man absolut ikke kan komme overens med (se pædagogikumsdebatten andet sted i bladet).

KT: Ja, og det ved jeg ikke hvad man skal gøre for at undgå.

LN: Hvad skal bøger til musik indeholde?

KT: Jeg har altid syntes, at det Finn Gravesen har lavet med bluesmusik i social sammenhæng er vældig godt. Han kobler hele tiden musikanalysen til sociologien og til en samfundsmæssig sammenhæng, men man mangler et nummer med tidlinie og beskrivelse af, hvad der sker nummeret igennem, så man ved, at dér synger han off-pitch, og dér gør de sådan. Iøvrigt mangler vi materiale om film og musik.

TA: Nu har du valgt blues som eksempel, fordi det er så oplagt, men det er meget sværere med andre genrer, og derfor er det ikke lavet. Der-

for er ideen med temahæfter god, fordi stoffet faktisk kræver en specialist, som gider ofre et par år på opgaven. Når man f.eks. skal lave noget om punk, så læser vi de to udklip, vi har fra avisen og så tror vi, vi ved noget om punk, men det passer bare ikke. Det kræver lang tids arbejde.

LN: På den anden side er det vigtigt, at temahæfter kan komme ud hurtigt, ihvertfald med nogle emner.

AJ: Ja, de er jo kun aktuelle et kort stykke tid.

SB: Jeg kunne godt tænke mig, at få tværfagsprojekter i temahæfteform. Jeg synes, det er forbandet svært med musik og tværfag, og det er irriterende at læse bekendtgørelsen, hvor der står, at der så vidt muligt skal laves tværfag. Der er mange problemer, og et af dem er, at man i 2. og 3.g arbejder med sammensatte klasser. Det betyder, at man skal arbejde sammen med to dansklærere eller to historielærere. Det er også vanskeligt at opnå enighed indenfor klassen, fordi de ikke vil give afkald på deres medbestemmelsesret. Man kommer ofte i den situation, at 2. og 3.g vælger et musikinternt emne. Hos os (Herlev Forsøgsgymnasium) har vi endvidere det problem, at vi kun har musik et halvt år i 1.g og det bruges til en præsentation af faget. Men det er meget ønskeligt at se eksempler på tværfag.

LN: Formning er et af de fag, hvor det kan lykkes at arbejde sammen.

SB: Ja, men det er spørgsmålet hvor store perspektiver, der er i at arbejde sammen med lige netop formning. Jeg synes, det er mere spændende med andre fag.

TA: Ja, det er rigtigt, og derfor må vi have nogle temahæfter. Jeg har været ude for, at jeg f.eks. til en engelsklærer har foreslået at lave noget sammen, og at det er strandet på mangel på materiale.

SB: Jeg har lavet tværfag med engelsk med 60'erne som emne og med samfundsfag, hvor vi undersøgte elevernes musikvaner, hvor mange penge de brugte, hvad de spillede, hvilke koncerter, de gik til osv. Det blev lavet på den måde, at klasserne fandt ud af, hvad spørgeskemaerne skulle indeholde. En 2.g samfundsfaglig udarbejdede spørgeskemaerne, som så gik tilbage til 1.g som besvarede dem. 2.g indsamlede dem og bearbejdede dem, og jeg syntes egentlig det gik godt.

KT: Det er vigtigt, at opfordre de folk, der laver tværfag til at gøre det på en måde, så det kan udgives som materialesamling.

Det er iøvrigt karakteristisk, at det ikke er musik, der tager initiativet, og det kunne være rart, hvis musik en gang imellem gik i spidsen.

AJ: Det tror jeg ikke er rigtigt, men det strander tit på praktiske vanskeligheder som f.eks. delklasser.

LN: Hænger det ikke også sammen med musiks stilling på skolen - musik er noget med underholdning til festlige lejligheder - de andre kan ikke helt forstå, hvad vi egentlig laver.

AJ: Det er vores egen skyld.

LN: Jamen selv om det er vores egen skyld så forstærker det den tendens, at det ikke er musik, der går forrest.

AJ: Derfor er det også vigtigt, at musiklærere arbejder bevidst med fagets stilling. Det betyder bl.a. at de må gå med i udvalg osv. og ikke kun laver kor og sammenspil.

SB: Problemet med musiks status er meget afhængigt af arbejdsklimaet generelt. Hvis det er indarbejdet, at man snakker sammen vil musiklæreren også være naturligt med.

Iøvrigt er det ikke så mærkeligt, at tværfag

ikke lykkes. Det bliver tit et ekstra arbejdspress, og man skal tage sig selv i nakken for at få det gjort. Hvis det skal lykkes i større målestok vil det desuden komme til at koste penge, for hvis man skal planlægge sammen, må der stilles krav om konferencetimer.

Hvad betyder bøger for fagets status?

AJ: Jeg tror, at det kan være med til at opbygge en sammenhæng i faget. Vi skal tilbyde eleverne noget, nogle rammer om faget. Det er vigtigt, at de oplever, at der er nogle bestemte ting, de skal have. Hvor meget man end blander det hele sammen i timerne skal eleverne have en fornemmelse af, at de kan og ved mere efterhånden. Både hvad angår "bevidsthed", konkret faglig viden, sang- og instrumentalteknik osv., og det må gradvist bygges op gennem de 1 - 3 år, de har musik - ellers ender det med at faget ligeså godt kunne være under fritidsloven eller på aftenskoleloven.

KT: Man skal bare passe på med at sige, at dette fag er ligeså teoretisk som alle andre, for det er det ikke. Det har en dimension som andre fag ikke har, og det er vigtigt at holde fast i den, også overfor eleverne.

AJ: De har jo ikke haft musik i mange år, når de begynder i gymnasiet, og vi kan derfor lægge niveauet i 1.g. Og sådan som situationen er i gymnasiet idag, er man nødt til at lægge det an så man kræver noget intellektuelt.

TA: Faktisk tror jeg, det vigtigste ved at få bøger er, at eleverne kommer til at opleve en kontinuitet i faget.